



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia**

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem  
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;  
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd  
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica  
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius  
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum  
MCCCLXX. II. Coenobii ...

**Trithemius, Johannes**

**Francofvrti, 1601**

De Wignando, Hvivs Monasterii Abbate XXXIV. qui præfuit annis 20.  
mensibus 10. diebus 20. variisque actis.

**urn:nbn:de:0128-1-17336**



*Wighardus  
abbas mori-  
tur.*

Eodem anno quarto cal. Iunij, quæ fuit quarta feria post festum S. Urbani pape & martyris: obiit ipse Wighardus abbas huius nominis secundus, in ordine vero abbatum tertius & tricessimus, anno regiminis sui, VI. currente.

DE WIGNANDO, HUIUS MONASTERII ABBATE XXXIV.  
qui præfuit annis 20. mensibus 10. diebus 20. variisque  
actis.

**I**AM vniuersæ carnis domino Wighardo huius nominis secundo, Hirsavgiensis monasterij abbate 33. sicut diximus ingresso, atque cum debita solemnitate sepulto, ut moris tunc erat, prior & fratres spirituali pastore orbat, eodem mox anno, vltima die mensis 10 Maij, qui fuit sexta feria post Urbani, pro electione noui patris ad locum capitularem conuenientes, necessarius inter se consilij tractatibusque præmissis, Wignandum ex suo collegio monachum, in abbatem huius monasterij 34. præfecerunt, qui ab episcopo Spiritali Gerhardo de Errenberg, confirmatus ex more, & ordinatus, præfuit in abbacia annis viginti, mensibus decem, & diebus viginti; de cuius gestis, pigritia & ignavia monachorum id causante, aut nihil aut parum deducere possumus ad notitiam posteritatis, quia & supra memoriam eorum qui hodie viuunt, acta sunt, & à nullo literis (ut oportuerat) commendata. Nam posteaquam amor & studium literarum à monachis deficere cepit, vna cum disciplina obseruantie regularis: mirandum non est, si nec monasteriorum suorum conditiones pro tempore sæpius variatas, nec successiones actaque suorum literis mandauerint abbatum: cum ex his qui hodie viuunt, sub reformationis Bursfeldinæ titulo, nec vnum quidem inuenire potuerimus de omnibus, qui veterum exemplo animatus, vel scribere noiam, vel continuare diu inchoatam proprij sui monasterij Chronicam, ad informationem posteritatis aut velit aut possit. Proh pudor, dicere de multis abbatibus qui sanctam obseruantiam regularis vitæ cum suis monachis profitentur, qui historia vilitatem ignorant, quid nobis opponant compellor. Aiunt enim, Quid nobis scire, condacere potest foundationis monasteriorum nostrorum antiquitas? quid abbatum vel successiones vel gesta reducere ad memoriã confert, qui in puluere mortis dormiunt, nec vllis laudibus demulcentur? O iam sepulti, ignaui homines viui, quorum peribit memoria cū sonitu, quam sitis asinini, ac rudis ingenij, palam ostenditis, qui bonum contemnitis historiæ, quod absque non potestis. Historia viuis tam præsentibus, quam futuris conferibitur, non mortuis: vos ergo, si viueretis intellectu, historias vtique amaretis. Neque enim si tollatur historia Euangelij sacrosancti memoria, neque martyria & passiones sanctorum, ad nostram scientiam deuenissent. Valeant ergo viui homines ignorantia sepulchri, & sibi viuant solis ignauiua sua contenti, nulli viles, nullique in bonis actionibus vel studiis imitabiles. Nos autem nostra prosequamur.

*Excusatio  
vano mo-  
nasterij  
ignorantiã.*

*Sine histo-  
ria fides e-  
uacuaretur.*

*Delft oppi-  
dum Hollan-  
diæ capitur.*

Circa hæc tempora Albertus dux Bauriæ, comesque Hollandiæ, Selandiæ, Hannoniæque ac Frisiæ dominus, obsedit oppidum Hollandiæ Delft nominatum propter inobedientiam & rebellionem ciuium, quo capto muros & portas vsque ad solum cœruit. Castrum quoque Heemskirch funditus destruxit.

MCCCLX.

*Conuentus  
principij in  
Eslingen.*

*Eslingæ ob-  
sidiõne cin-  
gitur.*

*Contentio  
inter archi-  
episcopum  
Treuerensem  
& comitem  
de Spanheim.  
Einkirch  
subuertitur.*

Anno Wignandi abbatis 2. currente cum annis Domini 1160. Carolus Imperator in oppido Sueuiæ Eslingen, pro quibusdam causis imperij principes conuocauit, vbi cum die quadam in refectorio conuentus fratrum Minorum sua cum illis tractaret consilia, seditione ciuium orta contra Imperatorem & principes tumultus concitatur, qui mox recedens ab oppido comiti Wirtenbergensium, Euerhardo commisit, quatenus tantam contumeliam sibi illatam compensaret. Qui suorum, & ciuitatum imperialium coadunato exercitu Eslingen obsidione circūallauit, fortiterque oppugnare cepit. Videtes autem in malo se positos ciues, & tantæ multitudini non posse resistere, pacem pecunia interueniente acceptarunt, Imperatori pro satisfactione aureorum sexaginta milia, comitique Euerhardo pro impensis habitis triginta milia pendentes, & sic satisfactio tumultus centum millibus empta quieuit. Graues inter Boëmundum Treuerorum archiepiscopum comitesque de Spanheim & Starckenburg discordia his fuisse subortæ temporibus, propter castella quadam atque dominia. Sed interuenientibus amicis, Valramus comes de Spanheim in concordiam cito cum archiepiscopo rediit. Comes autem de Starckenburg, agros, villas & possessiones ecclesiæ Treuerensis ferro & incendio grauius deuastare cepit, multaque damna intulit. Archiepiscopus iram collecto exercitu Einkirch villam comitis in littore Mosellæ positam, cum ipsa munitio-



munitione quam fecerat sub castello Starckenburg, pro exigendo à nauigantibus thelo-  
neo, ipso, vt principe terræ con radicante cepit, ac funditus destruxit. Quod videns comes,  
ac deteriora metuens, gratiam pontificis per nuncios postulauit, & cum venia accepit.

10 His quoque temporibus Carolus Imperator quartus, cum esset vir doctus, quippe  
qui in gymnasio Parysiorum multo tempore operam literis dederat, amaretque præ ca-  
teris viros eruditos, vniuersitatem Pragensem pro decore Bohemix regni laudabiliter in-  
stituit, quæ multis priuilegijs & donationibus ab eo illustrata, in breui tempore vitra o-  
mnes totius Germaniæ vniuersitates gloria & numero personarum creuit: quousque tan-  
dem post annos ferme quinquaginta, multis commaculata hæresibus, quæ notæ sunt o-  
mnibus, in nihilum redigitur. Episcopum quoque Pragensis ecclesiæ, pro honore regni  
qui eatenus sub archiepiscopo Moguntino fuerat, suffraganeus in archiepiscopum aucto-  
ritate apostolica sublimauit, multisque priuilegijs decorauit, subiciens ei suffraganeos &  
episcopos more aliorum. Multas in Bohemia de nouo fundauit ecclesias, fundatasque  
tam à se quam ab antecessoribus suis, reliquijs, ornatibus, picturis, clenodijs, & varijs do-  
nationibus magnifice honorauit. Aulam villæ Ingelheim, non longe à Moguntia &  
Rheni, quam Carolus Imperator magnus pro castro residentix maiestatis suæ cis Rhe-  
nanæ quondam habuit, in quo & natus, & gladium ab angelo contra Saracenos pugnaturus  
(qui Norinbergæ annue ostenditur) accepisse cœlitus milium, in colarum fide creditur.  
in monasterium canonicorum regulæ S. Augustini cõmutauit, statuens, neminem in eo  
ad religionem suscipiendum, nisi in Bohemia natum: q̄ ita hæcenus seruatur, vsq; in præ-  
sente[m] diē, per annos non minus centum quadraginta quatuor. Subiecit autē ipsum cœ-  
nobium abbati monasterij S. Caroli, in Praga pro tempore existenti, ad quẽ eius visitatio  
debeat pertinere. Festum quoq; lanceæ, clauorum & coronæ Domini nostri Iesu Christi,  
feria sexta post octauas paschæ singulis annis per vniuersum orbem Christianum, celebrã-  
dum, impetrauit à papa cum magnis indulgentijs, gratijs & remissionibus peccatorum.

*Vniuersitas  
Pragensis  
fundatur.*

*Episcopus  
Pragensis  
in archiepi-  
scopus*

*Censuram  
regularem in  
Ingelheim.*

*Memoria  
Christi lan-  
cæ instituitur.*

MCCCLXI.

Anno Wignandi abbatis 3. qui fuit Domini natiuitas 1161. mense Feb. quadam die  
ad uesperante cœlium ardere visum est, & ea nocte Wilhelmus primus dux Iuliacensis vir  
bellicosus magnanimusque moritur.

*Wilhelmus  
dux Iuliacen-  
sis obiit.*

30 Eodem anno Gerhardus comes Montensis, & Arnoldus comes de Blanckenheim,  
inueterato ad inuicem laborantes odio, se mutuo interfecerunt in ciuitate Colonien[s]i a-  
curis lanceis hastiludium agentes, alter ab altero confixus.

*Duo comi-  
tes se inter-  
fecerunt.*

Eodem quoq; anno post longam inter fratres de ducatu Geliæ concertationem,  
postq̄ incendia & homicidia multa, tandem Eduardus victor existens fratrem suum Rei-  
nardum cepit, quem custodiae mancipatum vsque ad vitæ finem per annos decem conser-  
uauit, ademptusque ducatum Geliæ, sine alicuius contradictione regnauit.

*Dux Geliæ  
sine fratrum  
suum capit.*

MCCCLXII.

40 Anno Wignandi abbatis 4. Domini vero 1362. exeuntes quidam latroneuli de An-  
glia per Hispaniam & Franciam discurrebant, depradatione, incendio & ferro, mul-  
ta incolis terræ damna & incommoda in villis, maxime vbi non erat defensio irrogan-  
tes. Qui cum numero simul creuissent & audacia, capitaneum super se constituerunt,  
quem archipresbyterum communi vocabulo appellarunt. Ipsa autem multitudo latro-  
num, societas magna vel Anglicana dicebatur, habens plusquam 40000. virorum ad pu-  
gnam procedentium. Qui peruagatis Hispania & Francia, fines tandem Treuerensium  
ingrediuntur, omnia incendio & rapina vastantes. Quorum aduentu Boëmundus ar-  
chiepiscopus audito Cunonem de Falckenstein, coadiutorem suum, Wenceslaum Lut-  
zenburgij & Brabantix ducem, Waltamum comitem de Spanheim, comitem quoque  
de Veldentia, & comitem de Starckenburg, cum multis alijs comitibus, baronibus, nobi-  
libus & pugnantibus misit contra illos: qui mox, vt tot contra se conuenisse principes in-  
tellexerunt, terga vertentes, de finibus Treuerorum recesserunt, & Alsatiam intrantes,  
50 multa circa Argentinam villanis damna intulerunt, diripientes quicquid vsq; reperissent.  
Venit ergo nocte maledicta illa societas ad muros Argentinenses, & in circuitu ciuitatis  
se locauit, Koningshouen, & omnia in vicinis simata villagia igne consumpsit. Porta  
autem ciuitatis clausæ tenebantur, nec quisquam permittebatur, egredi quamdiu illo  
manerunt. Quoscuque reperissent in agro & viculis affectos, inauditis supplicijs trucidarunt,  
nisi pecunia se redimerent. Nulli tuto, sine saluo conductu eorum transire licebat,  
quem cuiunque dedissent, inuiolabili firmitate seruassent. Mulieres & virgines moniales  
& iuenculas quotquot inuenissent, in satiabili genere libidinis constuprabant, multaq;

*Magna so-  
cietas An-  
glicana de-  
uastato-  
rum.*

*A finibus  
Treuerorū  
pulsati sunt.*

*Archipres-  
byter deu-  
stat Alsatia  
terram.*

*Crudeles in  
pauperes  
fecerunt.*



ex eis occiderunt. Mafculos iuuenes in feruitem captiuos feruabant. Verum quia fama eorum præceffit aduentum, quicquid mobile erat, rustici ad ciuitates & loca munita importauerant. Oppida quidem plura obfidiōe vallabant, sed cum eis deessent machinæ ad expugnationem necessariæ, nullum omnino capere potuerunt. Interea ciues Argentinenses cum Alsatîcis, literas & nuncios ad Carolum Imperatorem tunc Frankfordiæ cum principibus existentem, pro auxilio implorando miserunt, quibus in breui venturum se cum exercitu promisit Imperator. Sed sæpe interpellatus, cum aduentum suum semper promitteret, semper differret, magnam de se conspirationis cum societate Anglicana clam inita Alsatîis dedit, propterea quod desolari tam nobilem provinciam a vilissimis latrunculis permisit. Tandem verecundia ac necessitate compulsus exercitum in Alsatiam misit, quo appropinquante latronum caterua fugiendo recessit: quos cum nostri persequendos decernerent, tanta velocitate fugientes vsi sunt, vt iter eorum vnus diei, nostri conficere in quatuor diebus non sufficerent. Post recessum vero latronum, exercitus Imperatoris per Alsatiam discurrens, maxima in colis damna fecit, conculcando & annihilando frumenta in agris, quoniam messis proxima erat, in tantum vt grauiora ab amicis quam ab hostibus viderentur incommoda perpessi. Vnde fames magna subsecuta est, quæ totam Alsatiam per annos sex continuos grauius afflixit.

*Imperator ad auxilium vocatus est.*

*Fugatur de Alsatia latrones.*

*Cuno fit coadiutor Treuerensis.*

*Cuno fit episcopus Treuerensis.*

*S. Brigitta in præcio habetur.*

*Wilhelmus archiepiscopus Colonienfis obiit.*

Anno prænotato Bohemundus archiepiscopus Treurenfis podagra senioque grauatus Cunonem de Falckenstein Mogunt. ecclesiæ canonicum Henrici archiepiscopi contra Gerlacum aliquando coadiutorẽ, in canonicum Treuerensis ecclesiæ creati fecit, & in coadiutorem assumpsit, committens ei totius ecclesiæ ac patriæ negotia tradenda, qui gloriosissime aduersum hostes ecclesiæ præfata, vbiq; triumphans mox in exordio constitutionis suæ miranda perpetravit. Vnde gauisus Bohemundus ab Innocentio papa sexto, precibus obtinuit consensum archiepiscopatum Treuerensem Cunoni resignandi: quod cum papa libenter annueret, Bohemundus pontificatu abdicato Cunonem habuit successorem, pro sustentatione sui oppidum & arcem Sarburg, cum attinentijs & prouentibus quoad viucret ab eo recipiens, annis quinque superuixit.

Anno præscripto obiit Innocentius papa 6. cui successit Vrbanus quintus, Massiliensis abbas, ordinis sancti Benedicti, & præfuit annis 8. vir doctus & sanctissimæ conuersationis, qui crucem prædicari fecit contra Turcos, & multa bona patravit. Claruit temporibus deuota Christi famula S. Brigitta, regina quondam Suetiæ, multis illuminata reuelationibus diuinis, quæ regnum contempsit mundanum amore cœlestis, cœlestique de terra & cognatione sua, ad limina peregrinabatur sanctorum, ieiunijs, elemosynis & orationibus vacans continue. Hæc venit in Auinionem ad Vrbanum papam 5. missa à domino nostro Iesu Christo pro confirmatione regulæ suæ quam fecerat.

Anno etiam prænotato obiit Wilhelmus de Gennep archiepiscopus Colonienfis, ingentem relinquens thesaurum in auro & argento vinoque & bladis. Vacauit autem sedes mensibus decem.

MCCCLXIII.

*Lampertus fit episcopus Spirensis.*

*Adolphus fit archiepiscopus Colonienfis.*

*Ioannes fit episcopus Wormatiensis.*

Anno Wignandi abbatis 5. Domini vero 1363. obiit Gerardus episcopus Spirensis, in maiori ecclesia sepultus, cui Lampertus de Buren abbas monasterij in Gegenbach, ordinis sancti Benedicti Argentinensis diocesis immediate succedens præfuit annis octo-decim, quibus euolutis auctoritate Urbani papæ sexti, ad episcopatum Bambergensem nobilem & exemptum translatus est.

Eodem anno Ioannes de Virnenberg, maioris ecclesiæ decanus, per capitulum in archiepiscopum Coloniensem electus est, qui pro confirmatione sua perrexit in propria persona ad curiam: sed Vrbanus papa 5. eius electionem non solum confirmare noluit, sed etiam penitus cassauit, Adolphumque fratrem comitis de Marcha episcopum Monasteriensem, hominem carnalem iuuenemque, in archiepiscopum Coloniensem contra voluntatem capituli sublimauit, qui mensibus duntaxat præfuit 10. & postea resignauit pontificatum in manus papæ Urbani sponte, vt anno sequente dicemus.

Anno quoque prænotato obiit Theodoricus Bauarus de Bopardix, episcopus Wormatiensis: cui successit Ioannes dictus Schadland, ordinis Prædicatorum sacre Theologiae doctor, prouisione Apostolica: & præfuit annis 13. habuitque, multas cum ciuibus dissensiones. Hic nuncius papæ & inquisitor hereticæ prauitatis, administravit aliquandiu ecclesias episcopales non vltimæ dignitatis, sicut Hildeshemensem in Saxonia, Augustensem in Vindelicia, Culmensensem in Prussia, & Constantiensem in Suetia.

MCCCLXIV.



MCCCLXIII.

Anno Wignandi abbatis sexto, qui fuit Domini millesimo trecentesimo sexagesimo quarto, Adolphus archiepiscopus Colonienfis accusatus apud sedem apostolicam, quod rerum ecclesiasticarum dilapidator, nihil indignum pontificatu haberet, non vi non metu, sed voluntarie archiepiscopatum resignauit. Engelberto de Marchia episcopo Leodiensi patruo suo, Urbano papa quinto consentiente, & ei de nouo, vt moris tum erat, de Colonienfi ecclesia prouidente, qui præsuit annis quatuor, non satis utiliter. Adolphus autem resignato pontificatu, non sine damno ecclesie Colonienfis, amore cuiusdam puellæ sororis comitis Montenfis, cum qua sperabat se comitatum Cluensem consequaturum eam duxit vxorem, quamuis Monasteriensem episcopatum annis 5. & Coloniensem mensibus 10. sine ordinibus sacris vt pontifex gubernasset. Nec eum fecellit opinionis præsumpta fiducia, comitatum enim quem optauerat cum vxore tandem obtinuit, ita quod vterque comitatus, Cluensis videlicet & de Marcha, vsque in præsentem diem coniuncti permanent: licet Cluensis postea (vt suo loco dicemus) in ducatum gloriose fuerit sublimatus.

*Adolphus archiepiscopus Colon. resignatur. Engelbertus fit archiepiscopus Colonienfis.*

*Cluis & Marcha coniungitur.*

MCCCLXV.

Anno Wignandi abbatis 7. dominica vero natiuitatis 1365. Carolus Imperator quartus, denuo Italiam ingreditur, & Urbano papa Romæ inuento, collatione quorundam arcanorum cum eo habita, in Alemaniam cum suis nobilibus sanus reuertitur est.

*Imperator de abbatibus inuoluntarius.*

Hyems hoc anno proluxa fuit & asperissima, Rheno per menses fere tres congelato. Fames quoque & pestilentia magna in Alemania, multique homines alij frigore, alij fame, alijque peste perierunt. Claruit his temporibus Ioannes de Rupefissa, ordinis Minorum, nescio quo spiritu seductus, nisi proprio: qui multa prædixit in proximo futura de Antichristo, de generali conculcatione cleri, & de reductione totius orbis ad fidem Christianam, & multa alia quæ sibi reuelata diuinitus à Christo Iesu crucifixo dicebat. Scripsit de his multa & varia ad quendam cardinalem, quæ habentur: sed vtrum euenerint quemadmodum prædixit, iudicent qui libros eius legerint, historiarum periti censores.

*Hyems prolixæ, fames & peste. Ioannes de rupefissa, orationis benedictorum.*

MCCCLXVI.

Anno Wignandi abbatis octauo, Domini vero 1366. inter episcopum & ciues Wormatienses magna dissensio fuit pro institutione consularis & sculteti, & quibusdam aliis ad iurisdictionem pertinentibus: quæ tandem per Rupertum comitem Palatinum Rheni, qui & Adolphus, consulari & Moguntinensem & Spirensis, in die conuersionis sancti Pauli, anno præscripto ad pacem reducta est.

*Wormatiensium cetero contra Ioannem episcopum.*

His temporibus magna & firmissima inter ciuitates imperiales & liberas confederatio facta est, quæ etiam principibus potentissimis in exordio sui formidabilis videbatur, sed diu non durauit. Sæpe tales confederationes, quas ligas vulgariter Dünd appellabant, non solum inter ciuitates, sed etiam inter principes iuratas confirmatasque legimus, & quotidie similiter videmus: sed mobilitas humana, nihil diu inuiolatum conseruat. Vnde conueniens prouerbum est:

*Confederatio magna cium.*

*Mobile mouetur semper cum principe vulgus.*

MCCCLXVII.

Anno Wignandi abbatis 9. qui fuit Domini natiuitatis 1367. obiit Bohemundus ante Cunonem archiepiscopus Treuerensis, in maiori ecclesia Treuerensi sepultus. Post quem ipse Cuno de Falckenstein, & dominus de Mintzenberg, matre natus filia comitis de Saruerden, Bohemundo (sicut diximus) adhuc viuentis, archiepiscopus ordinatus præfuit valde vtiliter annis 21. Hic Cuno archiepiscopus pro seruitijs Carolo Imperatori 4. multipliciter impensis Bopardiam & Wesaliam cum medietate Sterrenberg, quæ Baldeuinus quondam archiepiscopus à fratre suo Henrico Imperatore 7. in pignus expensarum ratione Imperij in Italia habitatum, obtinuerat, impignoratione arctiori pro summa maxima impetravit, ita quod posterioris impignorationis summa, maior fuerit prioris. Erat enim Cuno vir prudentissimus, qui à natura ad regimen etiã multarum ecclesiarum natus videretur, laboriosus, strenuus, & ingenio acutissimus, & cui nullus suo tempore inueniretur similis.

*Bohemundus archiepiscopus obiit.*

*Bopardia & Wesalia impignoratur Treuerensibus.*

*Comitatus de Eberstein & Wirtembergensium gratis desensio.*

Anno prænotato graues discordiæ fuerunt inter Euerhardum comitem Wirtembergensem, & comites de Eberstein, quæ breui in magnum vtriusque partis detrimentum



succreuerunt. Cum ergo Vvritenbergensis quodam die in balneo esset naturali, quod Syluestre vulgariter *Vuilshad* appellamus, comes de Eberstein cum exercitu veniens occulte, locum obsidione cinxit, sperans se comitem intus comprehensurum. Sed inanis eum confidentia fefellit. Nam à quodam rustico noctu conductus per nemora ad loca tutiora manus eius sine læsione euasit, & subsecuta sunt inter eos grauissima bella, incendia & rapina. Omnes enim ferme nobiles cum prefato comite de Eberstein, conspirantes aduersus Vvritenbergensem, præter solos ciues in Eslingen, qui cum Euerardo comite senserunt, sumptis armis prælia suscitauerunt.

*Engelbertus obiit.*

Eodem quoque anno Engelbertus archiepiscopus Colonienfis & maximis oneribus debitorum grauatus, paralyti quoque non immodice dissolutus, sentiens se ob id minus ad regimen pontificatus sufficere, consentiente capitulo suo Cunonem archiepiscopum Treuerensem supra dictum, in coadiutorem assumpsit, cui administrationem ecclesiæ omnimodam in spiritualibus & temporalibus, Urbano papa 5. approbante, commisit. Engelbertus autem archiepiscopus hac prouisione completa, ad priuata vitæ tranquillitatem se contulit, & certis pro vsu vitæ suæ retentis prouentibus, non diu superuixit.

MCCCLXIII.

*Euerhardus comes Wirtenbergensis.*

Anno Vvignandi abbatis decimi, Domini autem millesimo trecentesimo sexagesimo octauo, comes Euerhardus de Vvritenberg, obiit, duobus filiis relictis, Vdalrico videlicet & Euerhardo, qui & ipsi postea multa prælia commiserunt.

Eodem anno, vigesima prima die mensis Augusti, obiit Engelbertus archiepiscopus Colonienfis: post cuius mortem archiepiscopatus vacauit annis duobus. Cuno enim archiepiscopus Colonienfis, quamuis à capitulo postularetur, esse noluit: sed iussu papæ Urbani, administratorio nomine ecclesiam illam cum sua Treuirensi, satis strenue & valiter gubernauit. Cometes anno prænotato in quadragesima, cæcilitus apparuit.

*Engers castrum.*

His quoque temporibus Cuno archiepiscopus Treuerensis sæpe dictus, castrum Engers cum fortalicio suo iuxta Rhenum, inter Confluentiam & Andernachum, satis pulchre construxit, quod ex nomine suo Cunenergers, voluit nuncupari, licet pauci nomen eius apponant.

MCCCLXIX.

Anno Vvignandi abbatis II. Dominica vero natiuitatis 1369. circa festum paschale, Carolus Imperator 4. maximo suorum coadunato exercitu, Longobardiam contra Mediolanenses pugnaturus ingreditur, & vsque ad festum sancti archangeli Michaelis hinc inde discurrens, vincere in munitionibus existentes non potuit. Volebat enim dominium Mediolanense ad imperium armis reducere: & iniurias papæ Urbani quarti, quas olim à vice comitibus, quum adhuc in minoribus esset, acceperat, qui eum coegerant literas Apostolicas contra eos allatas comedere, vindicare. Sed quum pestilentia vehementer inuasisset exercitum, magna summa pecuniarum accepta, in signum superioritatis imperij, non sine magna displicentia papæ ad propria remeauit.

Hoc ipso anno ciues Colonienfes priuilegia & libertates clericorum conati infringere, ecclesiastico interdicto biennio sunt subacti, & clerus iussu Cunonis administratoris ecclesiæ Colonienfis ciuitatem exiens, mensibus octo decim foris mansit.

Eodem quoque anno Gotfridus comes de Arnspurg, de consensu vxoris suæ comitatum suum Arnspurg, cum omnibus attinentijs suis, castellis, villis & prouentibus, in perpetuum tradidit ecclesiæ Colonienfi possidendum, sicut etiam hodie ab archiepiscopo possidetur.

MCCCLXX.

Anno Wignandi abbatis duodecimo, Domini autem millesimo trecentesimo septuagesimo, factum est bellum magnum in vigilia sancti Bartholomæi Apostoli inter Wenceslaum Brabantia, & Lutzenburgij ducem fratrem Imperatoris Caroli, & Wilhelmmum ducem Iuliacensem, iuxta Basuiler, & cæsis ab vtraque parte plusquam octo millibus hominum. Dux ipse Iuliacensis victor extitit, & Wenceslaum ducem cum alijs multis nobilibus captiuum abduxit: quem tandem post menses vndecim, metu Imperatoris, sine exactione liberum dimisit. Ab alijs vero pecuniam infinitam pene, pro eorum liberatione extorsit.

LECTO.



**H**ACIENS non tantum prior editio Basiliensis, Guilhelmo Radente procurante; sed etiam ipsam cum illa a nobis collatam autographam, quae in splendidissima bibliotheca Palatina conseruatur, accurata Trithemii manu ad miraculum eleganter descriptum. Incertum autem, an auctor opus longius produxerit, & forte ad aetatem usque suam, ut Spanheimense. Dubitationem mouet, quod in praefatione Spanheimensis, scripta anno 1506. in eo cenobio ita ait: *Chronicon Hirsaugiensis cenobii hic quidem incepti, sed apud Herbipolim urbem Francorum tandem compleui: opus magnum, & in duobus voluminibus partitum. At in epistola ad Rogerium Sicambrum (quae extat inter epistolas eius familiares Haganoa excusulas, pag. 320.) data Herbipoli anno 1507. ita scribit: Ad preces Blasii abbatis Hirsaugiensis Chronicon eiusdem cenobii scribere adorsus maiorem partem compleui: sed illo mortuo editionem intermisi, incertus qua mercede successor eius Laborem recompensare futurus sit. Rursus in Breuiario annalium Francorum, edito Parisiis fol. III. Scripsimus, ait, iamdudum ad instantiam Blasii & Ioannis abbatum, duo non paruae quantitates volumina Chroniconum sine annalium insignis monasterii Hirsaugiensis nostri ordinis, quod situm est in diocesi Nemerensi sine Spirensi: in quorum primo &c. Et sane aut subito ab indignante abruptam hoc loco scriptiorem, maiore (vix dixit) parte completa, apparet: aut alterum insuper parae magnitudinis volumen horum annalium desiderari, dolendum est. Quam tamen (si ita est) iacturam, sequens Chronicon Spanheimense integrum, ad auctoris usque aetatem deductum, nostraque opera nunc primum publicatum, magna ex parte facere poterit.*

V 4

effert naturali, quod exercitu veniens occisurum. Sed inanis memoria ad loca ultima bella, incendia cin, conspirantes aduerardo comite sen-

is & maximis oneris, sentiens se ob id in honorem archiepiscopis inistrationem ecclesiarum, commisit, iuata vita tranquillum superiuit.

recentesimo sexagesimo, Vdalrico videlicet, & Albertus archiepiscopus duobus. Cuno enim voluit: sed in illo papa si, satis strenue de viis apparuit.

saepc dictus, castrum Andernachum, satis pari, licet paucino-

circa festum paschale, bardiam contra Mengelii Michaelis hinc Volebat enim domibani quarti, quas o cum coegerat litespessimonia vehementum superioritatisim-

corum conati infirmitatis administrationis anfit.

en su vxoris sae comit & prouentibus, in perdicie ab archiepiscopo

imo trecentesimo lomaxi Apostoli interris Caroli, & Wilhelplusquam octo militum cum alijs multis, metu Imperatoris ene, pro eorum libera

LECTO